

מסורת הש"ס

רש"י

ואלו מותרין פרק שני נדרים

ר"ן

טו.

עין משפט
נר מצוה

(א) [נ"ל והתנא],
(ב) [ומספיק פ"ח לעיל י: ג]
שנויות ה"א, ג שנויות
שם ינמות ק"ח: סוכה נ"ג,
(ד) [נקמן פ"ח: פסחים י: ג]
מגילה ה"ז: (ה) [נקמן נ"ז]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כי לא וכו'
תנאי ליום אחרון דלמחר
לכל יומית כגון נמחק:
(ב) ד"ה אחר לך וכו'
קונם עיני בשניה היום
וכי' דלמחר לניח למחר
אי ניח ממחול: (ג) ד"ה
קונם שלא וכו' הגורד
מן הירק, ג"כ דף נ"ז:
(ד) ד"ה אחר ר' אבה וכו'
לפי הפסח אפילו ה':
(ה) ד"ה הלכה וכו' עברה
הקיד' דלמחר מ"ה אימא
סיפא הכי מסקנה וכו' כל
יחל ומקטן כלל ודל"ה:

גליון הש"ס

גמ' כי לא מודר
בתנאה. עיין לקמן דף
סה כ"ה תוס' ד"ה
נדר שגגות:

תוספות

ואי דלא ידבר שיעורא מי
שבקינה עד דערב
איסורא בל יחל ודא א"ר
יחנן שבועה שלא אישן
שלישה ימים וכו'. אפטר
פ"י דלמחר דלמחר לא
לקיים אינו חל דהא מדמי
מד ש"א לקיים לשבועת
שא והוא דלמחר מכל פ"י
דעלמא דף ע"ט: לא דוקא
כל פ"י דל"ח לא היה חיל
כיון דלמחר אפטר לקיים:
א"ר דלמחר קונם עיני
היום וכו' אלמא איתא
דניח. והיא גופ' אשמעי'
דלמחר לניח איסור כל יחל
מחזק שמונה לישן היום
וא"ר ולוקמה כגון דלמחר
קונם עיני בשניה למחר אם
אישן היום דבהא דמורה
רב יהודה וי"ל דהא נמי
מילתא דפשיטא היא ולא
איתרין לאשמעי': כי
קתני דאי ניח. וא"ר
פשיטא דאם ניח דלמחר
בכל יחל ויש למחר דהא
גופא אלא לאשמעי'
דלמחר לישן היום דרב
יהודה וי"ל הרי זה בלא
יחל דבריו כלומר יש לו
לזרע שאלו שני שנים
יבא לניח כל יחל דבריו
דשמן יחל למחר דמתנאי
לא מודר דבר' יהודה לך
אם יחל היום קרוב לזרע
הוא שיבא לניח כל יחל דבריו
לפי שגילות הוא שישן
לא מודר דבר' דמתנאי לא
למחר דפשיטא דמתנאי לא
מחזק וא"ר ולוקמה כגון
דלמחר שיעורא לשמונה
ועשוי לא קטל הוא
דבריו יחנן וי"ל דהא נמי
פשיטא: דריבא אבר
לעולם ברקתני. שאני יחן
ואע"ג דהו' דבר שאין בו
ממש מ"ה אסור מדרבנן
ובל יחל דקתני אסתמחא
בעלמא ויחיה גבי קונם

כי לא מודר בתנאי. דכיון דיוס של מחר הוא תנאי ליום אחרון
(א) כגון דלמחר קונם עיני בשניה היום אם אישן למחר הוא אותו
היום דלמחר תנאי לאותו היום דלמחר דאם יישן למחר הוא לך
מאחר שניה דלמחר ואם לא יישן לא לך משום הכי אמרין דלא יישן
היום דשמן כי אמי למחר לא מודר
בתנאי ונמא עובר בכל יחל: אבל
באיסורא. דלמחר קונם עיני בשניה
מחר אם אישן היום דלמחר יוס של
מחר נטוי לאיסורא ודאי מזהר זהיר
בזה דלא לא מקיים תנאי שישן בלמחר
היום ודאי כי אמי למחר לא הו' יישן
דלא איתמר נדר: אילמא דקדמי
שאני יחן מי הו' נדר. הא שניה דבר
שאין בו ממש הוא אלא דאמר קונם עיני
בשניה ואי דלא הו' שיעורא מי שבקינה
ליה עד דערב איסור בל יחל ודא ר' יוחנן
שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו
וישן לאלתר אלא דאמר קונם עיני בשניה
למחר אם אישן היום הא אמרת כל באסוריה
מודר אלא פשיטא דאמר קונם עיני בשניה
היום אם אישן למחר ואי לא ניח היום כי
ניח למחר מאי בל יחל דברו איכא אלא
לאו בדניח אלמא איתיה דניח ותיובתא
דבר יהודה כי קתני דאי ניח רבינא אמר
לעולם דקתני ומאי בל יחל דמדרבנן ומי
איכא בל יחל מדרבנן אין ודא תנאי דבריה
המותרין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה
רשאי להתירן בפניהם שנאמר לא יחל דברו
תנן שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי
לבית אביך עד החג והלכה לפני הפסח אסור'
בהנאתו עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה
לא הלכה לא א"ר אבא והלכה לפני הפסח
אסורה ולוקה לא הלכה ואסורה בעלמא
אימא סיפא אחר הפסח בבל יחל דברו ואי
דלא איתנה לפני הפסח מי איכא בל יחל
אלא פשיטא דאיתנה אלמא מיתנה
ותיובתא

מלקין אותו. משום שבעת שאל: וישן לאסור. אם ירצה שאין
שבעה חלה לאסור כלל והכא נמי היכי חייל מדרב:
ואלא דאמר קונם עיני בשניה למחר אם אישן היום. משום דליכא
לאוקומא דאמר קונם עיני בשניה היום דאי הכי פשיטא אלא ה"ק
זהר שלא יישן ביום ראשון של תנאי
כדי שלא יבא לידי לא יחל ומש"ה
קתני הרי זה בכל יחל דברו ולא
קתני אסור משום דלא מיתני ליה
שהיי יוס ראשון אינו אסור מלך
עלמא אלא כדי שלא יבא ביום שני
לידי לא יחל: והא אמרת כל
באסוריה מודר. הלכך לא מניח
אמרת הכי: אלא לאו בדניח אלמא
איתיה דניח. ומתניתין הא קמ"ל
הרי זה בכל יחל דברו כלומר הרי זה
מותר לכל לידי ספק כל יחל שאל
רצה לישן ביום ראשון לא אמרין
דלא יישן כדי שלא יהא אפשר לו לזכר
לידי כל יחל. וקשה צעני כי פרכין
לעיל בסמוך הא אמרת כל באסוריה
מודר מאי קושית נמא דהכי קאמר
הרי זה בכל יחל כלומר מותר לו לישן
ביום ראשון ולהכניס עממו בספק
כל יחל משום דבאסוריה מודר
דשמן נמי בדי האי גוונא מפרשין
לה ונ"ל דהיינו טעמא דלא מניח
למחר הכי משום דאי שריותא
אשמעינן דבאסוריה מודר דרישא
ה"ל לאשמעינן איסורא דבתנאי
לא מודר דהא הא דלמחר רב יהודה
דבתנאי לא מודר חששא דרבנן
בעלמא הוא ולא דאסור נמי כולי
האי דהא רב נחמן פליג עלה והיכי
רשיע תנא לאשמעינן שריותא
דמילא שמעינן לה וכולי עלמא מודר
בה ולא אשמעינן איסורא בתנאי
דלמחר רבא ומש"ה מסקינן דודאי
בשריותא דתנאי עסקי' לאשמעינן
תנא דלמחר בתנאי מודר ותיובתא
דבר יהודה: כי קתני דאי ניח
ואדרבה מתניתין הא דרב יהודה אלא לאשמעינן והכי קתני זהר
שלא יישן יוס ראשון דאי יישן קרוב הוא לזכר לידי כל יחל דברו
דבתנאי לא מודר: רבינא אמר לעולם דקדמי. כלומר שאני
ישן ולא קאמר עיני בשניה דלמחר דשניה אין זה ממש איכא כל
יחל מדרבנן דאשכחנא תנא דמני דרבינא לא יחל דברו ומש"ה תנא
במתני' נדרים הרי זה בלא יחל דברו ולא תנא אסור דקדמי
בשנויות משום דלמחר אסור מדינא וצנדרים לא מסתק אלא
מדרבנן משום דלא דבר יחל: מן שאם נהנינן לי. כלומר משלי
אם תלכי לבית אביך וכו' הלכה אסורה אבל לא הלכה לא דמותרת
לנהוג קודם הפסח כל זמן שלא תלך אע"ג דשאת נהנית לי איסור
ואם תלכי לבית אביך תנאי וי"מ דלפילו בתנאי מודר:
הלכה אסורה בהנאתו ולוקה. כלומר לוקה היא אבל הוא אינו
לוקה שהרי לא עשה שום איסור אלא שהדירה. ואפשר דתנא נמי
הא לאשמעינן אבא ארמיא דעלה רבינא איסורא אבל לא עליו
כלל. אלא ארמיא ד"ל כצד לוקה הוא שהדירה אם הנהג אותה
אבל היא אינה לוקה דכיון דלא נדרה כלל לא שייך בה לא יחל
דברו. וליתא דודאי הוא אינו לוקה מדאמרין לקמן בפרק אין בין
המודר (דף לה.) גבי יש מעילה בקונמות אמר ליה רב אחא בריה
דרב איקא לרב אשי ככרי עליך ותנהג לו במתנה מי מעל למעול
נותן הא לא אסירא עליה אלמא אין האוסר עובר כלל והמודר נמי
על

יא א מיי פ"ח מהל'
שנויות ה"ז וי"ה
ה"ז כ סמך לאין רלח
טו"ש י"ד ר"ל סמך
ד:
יב ב מיי פ"ג מהל'
נדרים ה"ז יב סמך
לאין רלח טו"ש י"ד סמך
ר"ל סמך:
ג א טו"ש י"ד סמך
סמך:
יד ד ה ר מיי פ"י מהל'
נדרים ה"ז יב סמך
לאין רלח טו"ש י"ד סמך
ר"ל סמך:

מובא רש"י

שבועה שלא אישן
שלישה ימים מלקין
אותו. משום שבעת שאל,
דבר שאי אפשר הוא,
ומשבעת ימים לשקך
(שבועות כה.) שבעת לשון
ושבעת שבעת
מפיו הרי הוא כשבע
על העמוד של אבן שהוא
של זכר, אלא זה שבע
על דבר שאי אפשר,
ובשנויות (כט.) מן דהיינו
שבעת שאל ויחייב על
דבריו מכות וכו' שהרי
זו (סוכה נג.) לעולם
בדקתני. לעולם כלוקמה
מיי, דלמחר עיני ואיכא
תנאי, ומיחל לא נס ביום
ראשון, ואפילו הכי אי
יוס ביום שני שהוא
יום התנאי איכא איסורא
מדרבנן, וכל יחל דקאמר
מדרבנן הוא, והענין הוא
ואפילו עיני לא יישן
ביום ראשון (דאמר' בשם),
שאת נהנית לי עד
הפסח. הרי עומד בלדך
ואמר קונם שאת נהנית
לי עד הפסח אם תלכי
לבית אביך ממשני עד
החג (לקמן טו.) אסורה
ולוקה. היא אם נהנית
הוא לא, והלכה, שהרי עשה
נכסיו עליה הקדש ואדם
אוסר נכסיו על חברו והוא
כאילו היא נדרה ועוברת
משום לא יחל דבריה, אבל
אינו לא לך עבר מדי
(דאמר' בשם).

פירוש הרא"ש

מי שבקינה ליה עד דערב
דאמר בל יחל. לישנא
יחנן דקתני הרי זה בכל
יחל משמע דלא עבר השתא
איסורא בשעת נדר אבל
לכשיין אז יעבור על כל
יחל ויהא ליתא דשעת
הנדר עבר איסורא שהו"ל
נדר לנטול מפיו דבר שאי
אפשר לקיימו ויבוא זה
בשנויות לוקה משום
שבעת שאל וצנדרים
איסורא הוא דליכא
ולכשיין לניח כל יחל דכיון
דל"ה לו קיים נדרו לא
יהי נדר ויחנן דגבי
שנויות שייך לישנא דמי
שבקינה ליה משום דלמחר
הו' אותו דמשום דל"ה
מקונם שאל נקט נמי
גבי נדרים: בולקין אותו
וישן לאתרה. משום דאי
אפשר ליהוי שגשג ימים

כל שיה ואתה שבעת מפיו לנטול ולוקה משום שבעת שאל: כי קתני דאי ניח. לא קתני דמתנאי שייך למחלה ביום
ראשון אלא אם יוס וגם יישן למחר הרי הוא בכל יחל למפרע: לעולם דקאמר. שאני יחן לזמן קרוב דבר שאפשר
לקיימו ואע"ג דאין הנדרים חל על דבר שאין בו ממש איכא כל יחל מדרבנן: אם תלכי לבית אביך עד החג. אבל
לא לא הלכה לא אסירא ולא חיישינן שמה תלך אחר הפסח אלמא מודרנא בתנאי: הלכה אסורה בהנאתו ולוקה. משום
לא דכל יחל אם תהנה משלי דמתנאי אמר איש כי ידור נדר לא יחל דברו לא יתבעול דבריו ומה שאמר נדר כל עליו
איסור כל יחל כלילו הקדשו אם על עממו אסור עובר בכל יחל ואם אסור על אחר הנהגה ממנו עובר בכל יחל: אם
תלכי לבית אביך עד הפסח. היה עומד אחר החג ואסרה בהנאה עד החג בתנאי שאם תלך עד הפסח:

שאני משמחן מודר רבינא דליכא כל יחל מדאורייתא והי מתני' לדדינן גבי שאני יחן הו' כל יחל מדרבנן וגבי קונם שאני
משמחן הו' כל יחל מדאורייתא ונראה דהלכה כרבינא דלמחר דלפילו דבר שאין בו ממש איכא כל יחל מדרבנן חל דרבינא
בתרלה ועוד כ"ע סבירא לכו כרבינא והא דדקחין הש"ס לשני דלי יוס ולא מתר' כרבינא לא משום דלית ליה דרבינא
אלא משום דשמינן ליה מתניתין דקתני כל יחל גבי שאני יחן דוקא קאמר מדאורייתא דומיא דגבי שאני משמחן דתני
בדיהוי ורבינא לא חייש להכי הנהגה שטור שאני יחן שטור מדרב וכן כל דבר שאין בו ממש ריך התרת מכות: ואחרים
בהו' בו איסור. מתנה מה שישן זה לנהגו זה איסור וי"ל דהא נמי שטור ומתני' אסור עממו וס' דבר שאין בו ממש
אין לך והוא גדול מזה כ"ל למשינן: תנן שאת נהנית לי עד הפסח וכו'. מימה הא משועבד לא והיכי מני מדר' לה וי"ל
דאחר קונם משמחן עלי ושאם נהנינן לי לא דוקא אי נמי שאני שטור הנדר דבר שיעול לקיים שפיר חייל
הנדר אף כי מדירה שטור קונם משמחי עליך שהרי